

Was 1997 een goed reptielenjaar?

1997 was een vrij zonnig jaar, met in februari / maart hoge temperaturen. Hierdoor waren de reptielen al vroeg in het voorjaar actief. Ook de maand augustus was warm, de warmste in 300 jaar. Volgens vele waarnemers had dit tot gevolg dat de in 1997 geboren jongen (vooral zandhagedisjes en ringslangetjes) aan het einde van het seizoen een flinke voorsprong op hun groei hadden genomen. Zij zullen wel doorvoed de winterslaap in zijn gegaan. Hopelijk kunnen we de positieve gevolgen daarvan in de volgende jaren waarnemen. Maar nu de harde cijfers over 1997, was het een goed of een slecht reptielenjaar? Zie de tabel hieronder.

Zoals aan de door het CBS berekende indexcijfers te zien is, heeft 1997 geen spectaculaire uitschieters tot gevolg gehad: zelfs de ongrijpbare soorten, hazelworm en gladde slang, zijn ongeveer gelijk gebleven aan het jaar ervoor. De zandhagedis kent een lichte afname na een spectaculaire toename in 1996 (zie nieuwsbrief 9). De levendbarende hagedis lijkt zich iets te hebben hersteld na twee jaar lichte afname. De ringslangen zijn al vier jaar vrij constant. En tenslotte de adder, gaat achteruit, en dat al drie jaar achter elkaar.

Het droge en zeer zonnige weer in 1997 zal voordelig geweest zijn voor de zandhagedis, en mogelijk nadelig voor de adder, omdat deze soort van vochtige heidevelden toch al te leiden heeft van verdroging.

tabel indexen

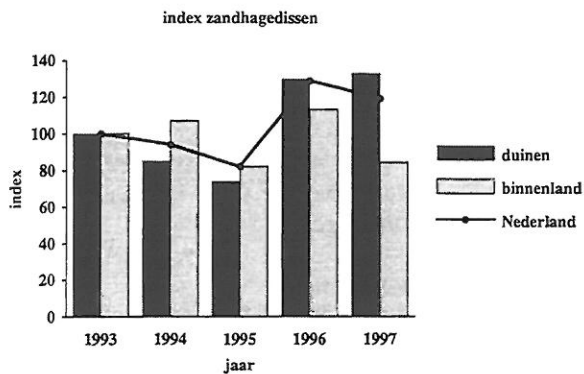
Met de onderstaande indexen die nu een reeks van vijf jaren beslaan kunnen inmiddels trendberekeningen worden uitgevoerd. Dat houdt in dat van iedere soort wordt bekeken of er over de jaren 1993 t/m 1997 sprake is van een toename of een afname. In onderstaande tabel staan de indexen vanaf 1993 en daarnaast de berekende trend met de standaardfout. Als dat getal uitkomt op $\pm 1,00$ is het aantal dieren \pm stabiel; er is geen voor- of achteruitgang gemeten. Is het getal hoger dan 1,00 dan is er sprake van toename van het aantal dieren; kleiner dan 1,00 geeft afname van het aantal dieren aan. Voor de duidelijkheid is de trend met cijfers en woorden ingevuld. De trend voor de zandhagedis is significant; HET STAAT VOOR 95% VAST DAT AANTALLEN ZANDHAGEDISSEN IN NEDERLAND IETS TOENEMEN! De achteruitgang bij de adder is niet, maar wel bijna significant.

soort	indexer					trend (standaard fout)	trend
	1993	1994	1995	1996	1997		
hazelworm	100	257	250	254	242	1,19 (0,22)	toename
zandhagedis	100	94	82	129	119	* 1,07 (0,02)	lichte toename
levendbarende hagedis	100	125	116	97	104	0,98 (0,04)	stabiel
gladde slang		100	7	12	11	0,54 (0,25)	sterke achteruitgang
ringslang	100	155	160	142	154	1,08 (0,07)	lichte toename
adder	100	124	100	94	74	0,91 (0,05)	achteruitgang

De indexen zijn berekend over de aantallen in het voorjaar (maart t/m juni) (is significant)
Op de volgende bladzijde zijn indexen voor diverse soorten in grafieken uitgezet.*

UIT HET VELD:

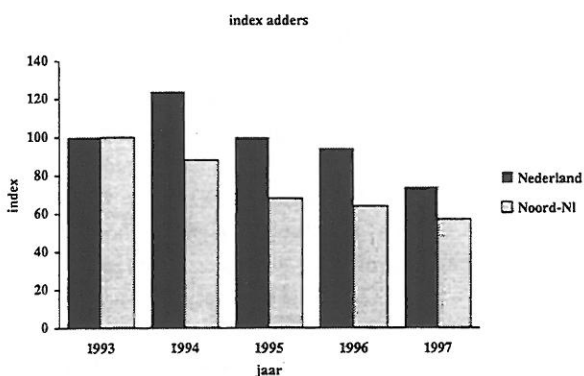
*In het vroege voorjaar van 1998 zijn reeds waarnemingen aan reptielen gedaan:
Adder: in Drenthe op 14 februari, in Twente op 20 februari.
Ringslang: een gewond (roofvogel?) exemplaar in Amsterdam op 13 februari.
Levendbarende hagedis: op 14 februari in Drenthe.
Hazelworm: op een fietspad in Drenthe, half januari (overreden).*

zandhagedissen

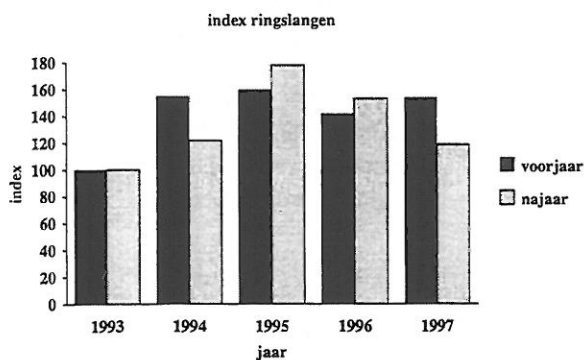
De indexen zijn apart berekend voor de duinen (zwart) én voor de overige trajecten die in het binnenland liggen (grijs). De lijn geldt voor heel Nederland. We zien dan dat het vooral de duinen zijn waar de zandhagedis het goed doet en goed blijft doen. In het binnenland zijn de aantallen in 1997 iets teruggevallen.

De indexen zijn berekend over de tellingen in het voorjaar (maart t/m juni)

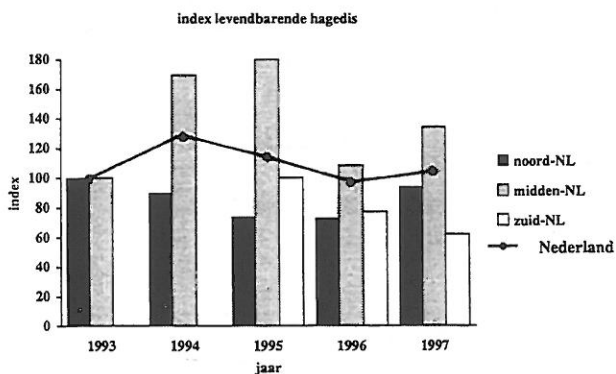
adders

De indexen zijn berekend over de voorjaarsstellingen van Noord-Nederland (= Fr&Dr) enerzijds (grijs) en de addertrajecten van heel Nederland samen (zwart). We zien dat de adders in het noorden vanaf 1993 geleidelijk, maar constant afnemen. **Deze afname van adders in N-Nederland is significant.** Voor heel Nederland was 1994 het topjaar. Dat komt door enkele addertrajecten in Twente die toen zeer veel waarnemingen opleverden. Voor heel Nederland is er eveneens achteruitgang, maar deze is (net) niet significant.

ringslangen

De indexen zijn berekend over alle ringslangtrajecten in Nederland en we zien zowel de voorjaars- als de najaarsindex, dat wil zeggen de aantallen volwassen ringslangen in het voorjaar (zwart) en aantallen volwassen ringslangen in het najaar (grijs). Bij de ringslang zien we dat de trends van de aantallen in voor en najaar ongeveer hetzelfde verlopen. Zo is 1995 een topjaar, zowel het voorjaar als het najaar. Dat betekent dus eigenlijk dat de ringslang zich het hele jaar door goed laat monitoren.

levendbarende hagedissen

We laten de indexen zien over de voorjaarsstellingen Midden-Nederland en Zuid-Nederland. Zuid-Nederland doet pas sinds 3 jaar mee. De zwarte lijn is de index voor heel Nederland. In Noord-Nederland zijn de aantallen tamelijk stabiel; in Midden Nederland zeer variabel; in Zuid-Nederland lopen de aantallen terug sinds het beginjaar 1995.

MET DEZE NIEUWSBRIEF ZIJN DE VOORGEDRUKTE TELFORMULIEREN MEEGESTUURD
WIJ ZIEN ZE HEEL GRAAG INGEVULD TERUG VÓÓR 15 OKTOBER 1998

Vragen of problemen? BEL GERUST 020- 5256624 EEN MOOI SEIZOEN GEWENST!